

BMÅS

NYTT

BULLETIN AV OCH OM BORÅS MINIATYRÅNGLOKSSÄLLSKAP

BMÅS – ORD UTIFRÅN ORDFÖRÄNDENS HORIZONT

Nu är vårarbetena vid banan igång.

Arbetet med att få bort löv, pinnar etc. längs banan är igång och vattnet är påsläppt upp till banan. Den gamla hydroforen hade en sönderrostad trycktank, som gjorde att vattnet innehöll ganska mycket rost i höstas. Den är nu ersatt, så vattnet skall nu vara bra igen. Efter brunnrensningen i höstas har även en så kallad "Bubblare" sänkts ner i brunnen för att få vattnets PH-värde att ligga närmare neutralt. Det var så högt att vi började få årguttfällningar i tvättstället igen. Bubblaren är en anordning som cirkulerar brunnsvattnet genom marmorkross och kräver ingen anslutning till rörsystemet utan endast elförsörjning till den integrerade pumpen. Vi kommer också att lämna in vattenprover för att få svar på vattenkvaliteten, både kemiskt och bakteriellt. Förhoppningen är att vi slipper att hämta färskt vatten i dunkar till det kaffe vi erbjuder våra besökare under trafikdagarna.

Vid årsmötet den 30 april fick jag förtroendet att leda BMÅS verksamhet ytterligare ett år som ordförande. Tack för förtroendet!

Även de övriga som stod på valbar plats omvaldes, så styrelsen ser ut som tidigare.

Vid mötets slut togs det upp en diskussion som berör säkerheten vid våra trafikdagar och övriga körningar. Styrelsen skall jobba vidare med detta och under medlemsmötet som hålls den 28 maj klockan 16.00 kommer denna fråga att vara huvudpunkten på agendan. På annan plats i tidningen kan du läsa protokollet från årsmötet.

Under vintern har vårt försäkringsskydd sets över. Nu har vi försäkring som harmoniserar med den verksamhet vi har och för de delar som vi kan få ersättning för. Besökare och aktiva medlemmar som deltar i BMÅS verksamhet är försäkrade. Föreningens ägodelar som är inlåsta i containrar och vagnsstallet ingår också i försäkringen. OBS! Enskilda medlemmars fordon etc. ingår inte. Vi har också fått försäkra våra åkgräsklippare, dumper och grävaggregat separat, då de skall ha trafikförsäkring och inte kan ingå i verksamhetsförsäkringen.

forts sid 2...

...forts fr sid 1 — Observera också att tillfarten till järnvägen är ändrad pga SPs nystartade bygge. Se artikel därom på annan plats i tidningen.

Att bedriva trafik för allmänheten på vår järnväg, 7 ¼” smal, kräver arbete, men är en trevlig sysselsättning som flera av oss medlemmar gärna deltar aktivt i.

Kom du också och anslut dig till oss.

Tågledare för BMÅS, Tkl Sandlid Central, Karl-Gustav Ryberg.

NY TILLFARTSVÄG

För att komma till banan hädanefter, får vi ta en annan väg än den, som vi med några smärre förändringar använt sedan banan etablerades.

Strax innan påskhelgen blev SPs stora byggprojekt offentligt och BMÅS fick information om hur det kommer att påverka vägen fram till banan.

Både bil- och gångtrafik måste ta en annan väg, då den tidigare vägen spärras av byggarbetsplatsen.

De passerkort som aktiva medlemmar har, är omprogrammerade så det går att öppna den andra infartsbommen till vägen som passerar bakom SPs brandlabb.

Fotgängare får ta gångvägen i dalen mellan de båda raderna av byggnader och behöver då inte promenera hela vägen tillsammans med biltrafiken.

Fordonsvägen är rödmarkerad och gångvägen blåmarkerad på bilden.

KGR

INBJUDAN TILL MEDLEMMARNAS DAG DEN 28 MAJ 2016

Större delen av vecka 21, d.v.s. veckan innan helgen med
Medlemmarnas Dag och Trafikdagen, ordnar vi sedvanlig arbetsvecka.

Det finns många saker att lägga händerna på, för att ställa vår bana i ordning under maj månad.
Speciellt då under arbetsveckan, vecka 21, men vi skall framför allt ha trevliga dagar.

Sängplatser kan bokas, ring Göran Rosén på
telefon 033 – 27 40 49 eller 0708 – 22 72 79.

Se aktivitetslista på vår hemsida angående aktuella datum för året, eller B-N nr 1 2016.

**Observera att vi håller ett allmänt medlemsmöte i tältet under
Medlemmarnas Dag lördagen den 28 maj klockan 16.00.**

***Huvudpunkten i detta möte är trafiksäkerhetsfrågor och vi kommer att hålla en
genomgång av vad som gäller samt hur vi skall agera rent praktiskt.***

Välkomna till mötet för att diskutera allt du funderar över vad gäller BMÅS.

SNABBASTE ÅNGLOKET I STORBRITANNIEN

Som en balans till det tidigare publicerade inlägget om snabba ånglok i Storbritannien, kommer här två länkar om det snabbaste ångloket, MALLARD 4468, vilket den 3:e juli 1938 klockades för en hastighet av 126 mph (202,7 km/t). Detta skedde på sträckan Settle and Carlisle railway over the weekend of July 16th and 17th 1988.

<https://youtu.be/QWrlLyekwOI>

<https://youtu.be/QxvujkpfQik>

ÅRSMÖTESPROTOKOLL 2016

Protokoll fört vid årsmöte i Borås Miniaturängloksällskap den 30 april 2016

Närvarande: 14 medlemmar.

Mötesplats: BMÅS klubbstuga.

- § 1. Ordförande Karl-Gustav Ryberg förklarade årsmötet öppnat.
- § 2. Den föreslagna dagordningen godkändes.
- § 3. Karl-Gustav Ryberg valdes till mötesordförande.
- § 4. Leif Utter valdes till mötessekreterare.
- § 5. Kanthi Ovling och Britta Simpson valdes till rösträknare.
- § 6. Möte befanns vara behörigt utlyst.
- § 7. Styrelsens verksamhetsberättelse, publicerad i BMÅS-NYTT, godkändes av årsmötesdeltagarna och lades till handlingarna.
- § 8. Balansräkning för år 2015 samt den ekonomiska verksamhetsberättelsen fördrogs av kassör Anders Lööf. Då inga frågor förekom lades nämnda dokument till handlingarna.
- § 9. Revisorernas berättelse upplästes av Göran Rosén. Berättelsen lades till handlingarna.
- § 10. Det beslutades enhälligt att, med revisionsberättelsen som grund, ge styrelsen full ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret.
- § 11. Styrelsens budgetförslag för år 2016 presenterades av kassör Anders Lööf. Mötet godkände förslaget, som lades till handlingarna.
- § 12. Mötet beslutade att medlemsavgifterna för år 2017 skall vara oförändrade, d.v.s. för enskild medlem SEK 150:00, och för familjemedlem SEK 75:00.
- § 13. I enlighet med valberedningens förslag omvaldes Karl-Gustav Ryberg till ordförande för verksamhetsåret 2016.
- § 14. I enlighet med valberedningens förslag valdes Roland Birat-Pettersson (omval) och Leif Utter (omval) som styrelseledamöter på två år.
- § 15. I enlighet med valberedningens förslag valdes Per Ljungberg (omval) och Jonas Amoson till suppleanterna på ett år.
- § 16. I enlighet med valberedningens förslag Göran Rosén (omval) och Bengt AT Johansson (omval) som revisorer på ett år.
- § 17. Årsmötet valde Gunnar Lindberg och Leif Utter att utgöra valberedning inför nästa årsmöte.
- § 18. Inga motioner från medlemmarna hade inkommit.
- § 19. Styrelsen proposition att höja biljettpiserna, vuxna 25 kr och barn 15 kr. Förskoleklasser 15 kr både vuxna o barn.

- § 20. Ordförande redogjorde kalendern 2016. Kalendern skall in på hemsidan och då bara de allmänna trafikdagarna.
Diskussion följde angående försök med 3 st lördagskörning. Efter diskussion enades årsmötet att göra ett försök med en lördag. Detta skall ej in i kalendern utan annonseras i Facebook, Hemsidan samt i BT. Det skall framgå att det är EXTRA körning mellan kl 13-16. Körningen genomförs om det finns tillgänglig behörig personal.
- § 21. Nya medlemmar 2015.
8 nya medlemmar varav 4 familje medlemskap.
- § 22. Ordföranden redogjorde för arbeten och projekt under 2016.
- Uthuset skall målas och viss panelbyte. Anbud skall inkomma.
  - Nytt vedskjul skall byggas.
  - Spår i Chrysler kurvan skall rättas till ca 35 meter.
  - Dubbelspåret skall ses över.
  - Nya syllar vid vissa sträckor.
  - Vändskivan skall ses över.
  - Taket på byssjan ses över.
- § 22. Övriga frågor.
- Medlemskort tryckta. Gul=enskild medlem, rött=familjemedlem och blå=hedersmedlemmar. Uppvisande av medlemskortet berättigar till fria resor vid trafikdagarna.
  - Trafikdagarna skall det vara 2 st personal vid Rustanberg. En biljettklippare och en tågklarare. Finns bara en personal utgår biljettklippning.
  - Säkerhetsinfo skall framtagas av K-G Ryberg och Anders Lööf. Vid genomgång av säkerhetsföreskrifterna skall var och en skriva under ett formulär för att kunna vara behörig att tjänstgöra vid trafikdagarna.
- § 23. Då intet övrigt förelåg förklarade mötesordföranden mötet för avslutat.

Karl-Gustav Ryberg
Mötesordförande

Leif Utter
Mötessekreterare

BMÅS MEDLEMSKORT

Med detta nummer följer ett personligt medlemskort för dig som medlem i BMÅS.

För övriga medlemmar, vilka erhåller bulletinen från nätet, gäller att de kan hämta sitt medlemskort vid besök på banan. Anders Lööf kommer troligen att sköta distributionen.

EN RÖRLIG SKARV. ETT FÖRSÖK ATT MOTVERKA EN SOLKURVA

Som bekant utvidgar sig rälsen när den blir varmare. Rälsen på BMÅS är av aluminium. Aluminium utvidgar sig dubbelt så mycket som järn vid samma temperaturhöjning. Jag har tidigare skrivit lite om spårens ändrade längd vid olika temperatur här i BMÅS-NYTT. Blir krafterna under en het sommar dag för stora så flyttar sig rälsen antingen i sidled eller höjer sig i en båge. Det bildas en s.k. solkurva som kan förorsaka urspårning. Ett ställe på banan där vi haft problem med solkurva är den s.k. *Chryslerkurvan*. Vi ska ju byta slipers på den återstående delen av denna kurva.

Jag har nu under vintern funderat på hur man kan konstruera en rälsskarv som kan kompensera för längdutvidgningen men ändå vara farbar utan att påverka tågens gång över skarven. Sådana skarvar finns redan på de ”stora” järnvägarna t.ex. på långa stålbroar. Där är dessa skarvar flera meter långa och rälsen är uppskuren i vinkel så att de kan glida isär så att det bildas ett mellanrum mellan delarna men hjulbanan alltid har stöd av någon del under passagen.

Min konstruktion består av två 30 cm långa skenbitar som är nedfrästa till rälslivet 10 mm från ändan. När dessa sitter kant i kant med varandra så blir det ett 20 mm hak i rälsen. På det inre skarvjärnet sitter en klack som fyller upp detta hak så att det blir en jämn rälsyta. Skruvarna som håller skarvjärnen går genom 8 mm långhål i rälsen. Vid kallt väder drar rälsen ihop sig och det bildas ett avstånd mellan de båda 30 cm rälsbitarna. Långhålen i rälsen hindrar dem från att vidga sig mer än 8 mm. Därigenom kan det bildas maximalt två öppningar på 8 mm (totalt 16 mm) i skarven. Dessa öppningar är så små att det inte finns någon risk att hjulflänsen ska kunna kliva upp på kanten och förorsaka urspårning.

Rälsen är löst sittande med skruvade plattor på en större aluminiumplatta och kan således röra sig fritt i längdled men inte mycket i sidled.

Min tanke är att skarven ska placeras ungefär mitt i kurvan så att längdutvidgningen av spåret kan tas från båda håll. Vi vill ju att de normala skarvarna ska vara stumskruvade för att rälsen inte ska bilda vinkel just i skarven. Beroende på temperaturen när den rörliga skarven läggs in bör ett så stort glapp som möjligt göras i den nya rörliga skarven. På Rustansbergs bangård klarade vi förra årets heta dagar genom att skarvarna var dragna måttligt och med rymliga hål i rälsen och fjäderbricka mellan mutter och skruv. Där var det mest rakspår. Då uppmättes vid ett tillfälle en temperatur av över 60 grader på rälsen.

Vi får sedan se hur den nya skarven kommer att fungera. Allt beror på hur rälsen kan röra sig på sliparna vid temperaturändringar. Är rälsen för stumt fastsatt hindras rörelsen och den nya skarven har ingen verkan.

160504/ Per Ljungberg

Här syns skarvpartiet vilket kommer att läggas in mellan tvenne räslängder. Man kan tydligt se de två längre rälsstyrningarna i mitten och de fyra kortare i var ända av den underliggande aluminiumplattan som är grundplatta för hela konstruktionen.

Skarven är isärdragen av kall temperatur. Man kan tydligt se den lilla klacken på det inre skarvjärnet. Rörelsen i rälerne begränsas av de 8 mm långa långhålen i räslivet så att maximala öppningen inte kan bli mer än 16 mm.

Här har värmeutvecklingen i rälerne gjort att skarven har slutit sig och spårbanan är nu helt slät.

Foto: Per Ljungberg ©

TREVLIGA LÄNKAR

Flying Scotsman

<https://youtu.be/Unk1WUTegxg>

London & North Eastern Railway

<https://youtu.be/KoggFNjISig>

Lost Railways – London & The South

<https://www.youtube.com/watch?v=1pUxxAXA9y8>

Lost Railways – Scotland & Wales

<https://youtu.be/8nSqU12oGsk>

Welsh Highland Railway Superpower 2013

<https://youtu.be/LIFwP-s5htg>

Tyska lok vid parallellkörning

<https://youtu.be/1t5hraJTkn8?t=333>

Rhätische Bahn (smalspår 1000 mm, vidunderligt vackert, Schweiz)

<https://youtu.be/DEd08dOxCyM>

Furka Bergstrecke (smalspår 1000 mm kugghjulsbana Schweiz)

<https://youtu.be/gWWe4XHTcE0>

Der Molli dampft durchs herbstliche Mecklenburg

<https://youtu.be/VRUKRcc8NXY>

Mit Volldampf durch das Brohltal mit Lok 11sm

<https://youtu.be/cNNXLTyBOxs>

Work In Progress - and other films - British Transport Films (1951) 1.20 tim

<https://youtu.be/vljRhflHPc0>

Mit Volldampf an Sieg u. Rhein entlang.

Führerstandsmitfahrt Siegen-Koblenz Dampflok 52 8134.

<https://youtu.be/0usiHO50z4s>

Auspuffschläge, Dampf & Schnee: 52 8134 vor Sonderzügen im Hellertal

<https://youtu.be/22WpmgXZwcQ>